

UDVARHELYI HIRADÓ

SZÉPIRODALMI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 forint.
Egy szám ára 8 kr. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 3 frt. — Megjelen hetenként egyszer, vasárnap.

Felelős szerkesztő: **Cs. Szabó Kálmán.**

Szerkesztő
és laptulajdonos: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. A bélyeg díj
külön minden beiktatásnál 30 kr. Nyilttér sora 25 kr.
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Sovinizmus.

(-n.) „Mi magyarok oly kevesen vagyunk, hogy az apagyilkosnak is meg kell bocsátani!” Ez volt jelszava annak a nagy férfinak, a kinek emlékét a magyar kultúra története arany lapokon őrzi. E néhány szó a fajszeretetre, az összetartásra int, hogy ha tornyosul a vész, ne szétszakadt testületet, magában álló egyéneket találjon, hanem tömörült erőt, a mely megküzd a nagy időkkel is. A haza négy határa legyen szeretetünk határa is, — a magyarnak mindent — idegennek semmit.

Sovinizmus legyen hát főelvünk s ne szóban hirdessük azt, hanem szívben érezzük is. Ide lánczoltnak kell magát érezze az, a kinek bölcsője itt ringott s ha a sors idegenbe üzte is, ez a föld legyen hazája s ne szakadjon el a magyar törzstől, ne csonkítsa azt, hiszen ugy is oly kevesen vagyunk.

Hol volna a magyar, ha nagy férfja a szavát megérti? Hová fejlődött volna az a nép, melyben a fajszeretet, munkakedvelés és művészeti tehetség különben van meg, mint bármely más nemzetben. De szép tehetség mellé, mintha a végzet rosszat is kívánt volna osztani, az idegen iránti megkülönböztetett szeretet csatlakozott s leborultunk azok előtt, amit a külföld iparban, irodalomban és művészetben produkált. Idegen földön hajszoltuk azt, amit önkörünkben feltalálhattunk volna.

De multak a szomorú évek emlékei s fejlődni kezdett az a honszeretet, melynek bölcsőjét a *tizek* keze ringatta. Fejlődünk iparban, gazdaságilag a sok külső romlás daczára, irodalom és művészet pedig egyszerre teremt meg a nemzeti lángeszű tehetségek munkálkodásával.

Április 11.

— Irta: Dr. Szilágyi Albert. —

Ötvenegy éve, hogy a magyar király szentesítette a nehéz vajadások között megszületett 1848-iki alkotmányt. Ma, ezen nagy jelentőségű napnak évfordulóján, hálás és boldog érzelmekkel tekintünk vissza apáink és őseink küzdelemteljes napjaira s megnyugvással nézünk a jövő elébe. Mert ezen alkotmány egyszersmind koronája is azon épületnek, melynek alapját őseink vetették a honfoglalás és nemzetalkotás ideje óta. Mily hosszú, tövises, göröngyös ut a vérszerződéstől 1848-ig! Mennyi küzdelmeken, szenvedéseken s megpróbáltatásokon kellett hogy keresztül essék a magyar, míg nemzeti egyéniségét államban s társadalomban egyaránt érvényre juttatta, szilárd alapra fektette! S nem hiában élt a nemzetben az erős hit a magyarok istenében, ki csodásan, ezer baj és viszály közepette népét az ígéret s boldogság földjére vezette, melyet mi élvezünk, melynek mi vagyunk részesei.

Két eszme uralkodik a nemzetek életében, az egység és szabadság. Az egység, melylyel a nemzet erejét összpontosítani, egy közös cél felé irányítani akarta, létesítette a monarchiát és a szabadság érzete az alkotmányt. Mi az alkotmány? Nem szabályok, törvények, nem önkényes minden népre egyaránt alkalmazható rendeletek halmaza, de jogok, erkölcsök és szokások összessége, melyek a nemzet történetében rejlenek és melyek az egyének viszonyait s jog-

A sovinizmus mindinkább kifejlődött, mert megértettük, hogy szük hazánk erejét ez képezi. S most az utolsó években, mikor a század napja leáldozni készül s új századot nyitunk meg, hanyatlani lássuk a sovinizmus erejét. Nemzetiségi kérdésekkel küzdünk, idegen elemek lepték el a szereplés színterét s a tiszta magyar szerényen félre áll. Van iparunk igaz, de azok folytatják, kiknek e föld idegen, nagy birtokokon, melyek egykor ősfészkei voltak az eredeti magyarságnak, vendégszerető házigazda helyett füstölgő szeszgyárakat találunk. Szeszgyárakat, mert ez kell legtöbb magyarnak s ha minden nemesi kuriára azt állítanának, ugy se volna elég arra, hogy termeljen annyit, a mennyit a nép megiszik. Idegen kézre kerülnek a kőkerítéses nemesi birtokok s az ur külföldre megy, mert ma már nem lehet ur, a ki a félvilágot nem ismeri, de önhazájokban idegen.

Sötét szemmel nézzük a hanyatló század erkölcsét. Kimerült, enervált ifjúságot látunk, mely nagy idöket s nagy alkotást teremteni képtelen. Esze csak az érzékenyséig ér fel a nagy gondolatnál már érzi, hogy nincsenek szárnyai.

Hát hol van az a sovinizmus, a mely eddig legfőbb erényünk volt; — hol van az, a mit magyar teremtett meg népe számára? Nem-é ismét idegenek vannak a munka helyén s a magyar szerénykedik. Nem összetartás ez, hanem hanyatlás a nemzeti erőben, nem haladás ez, hanem esés a nemzeti érzésben. S ezeket akkor kell mondanunk, a mikor a magyarszabadság ötvenegyedik évfordulóját üljük, a mely egy félszázad előtt csupán azt teremtett, a mi magyar. A vészben szörnyen sovinizsták lettünk, a békében elfelejtjük azok maradni.

körét a közösséghez szorosán meghatározzák. *Igen*, az alkotmány egy hatalmas, terebélyes fa, mely gyökereivel a nemzet lelkében honol s mindig új meg új öökzöld ágakat hajt.

Valamint nyelvében, alkotmányában is él a nemzet! Mert csak azon nemzetek szüntek meg élni, melyek alkotmányukból kivették. ezen nemzeti életök főforrását elveszítették.

Első alkotmányunk a vérszerződés; és midőn őseink bölcsesége a királyságot teremtette s a nemzet a keresztény hit felvételével a művelt nemzetek sorába lépett, korántsem mondott le alkotmányáról, sőt mondhatjuk, hogy ez lett kiinduló pontja nemzeti fejlődésünknek. Mert a vérszerződés alapvelei helyet foglaltak Sz. István intézményeiben is s vörös vonalként húzódtak végig nemzetünk történetének napjain. És így történt, hogy a királyi hatalomnak Magyarországon más jellege volt, mint bárhol másutt Európában. Mert nem puszta önkény, nem zsarnoki szeszély uralkodott a nemzetben s a hatalom korán megoszlott a nemzet és királya között. Hiszen az arany bulla, ezen nagy szabadságlevele a nemzetnek, ezen első írott szerződés nemzet és király között, ezredéves alkotmányunk bibliája, melyre minden király esküdt, mihelyt a trónra lépett. *Igen*, büszkeséggel mondhatjuk, hogy Európában csak két nemzet birt alkotmánnyal az egész középkoron át és ez a két nemzet az angol és a magyar.

Hazánkat a középkor vége felé két nagy csapás érte; nemzeti királyi családunk kihalta és a mohácsi vész. Mind a kettő megszakította a magyar

Hiszen itt mi körünkben is érezhessük ennek szomorú valóságát. Uraink idegen utazóknak adják át magukat, a kik aztán alaposan kizsákmányolják őket s a mit mikörünkbe produkál az ipar, azt nem viseljük, hanem idegenbe engedjük a pénzük s a mi iparunk hanyatlásán szemet hunyunk. Talpig idegenbe öltözködünk s ha a mi mestereink sikeresen felveszik a versenyt, kontárnak tartjuk őket s megmosolyogjuk, a mit alkottak. Nem így csinálnak ipart! Mi nekünk kell szeretettel támogatni őket s kevés idő alatt épen oly remeket teremt, mint a nagy pártolás között az idegen. Hazai költők és festők munkáit kell venni, nem pedig idegent. Színes nyomatok éktelenítik el a salonok falait, a melyet utazók olcsó pénzen adnak, pedig e színyomatok csak azt beszélnek el arról a helyről, a hol függnek, hogy ott se művészi érzék, se művészet szeretet nincs, csak megnyugvás a mindennapiságban. Bálainkban tulversenyt csinálnak a selyem ruhákkal, melyek helyett egész művészi alkotást, képet meg szobrot lehetne vásárolni, a mit magyar művész alkotott. Ez az igazi sovinizmus. A vészben karddal, a békében ipar és művészetrel védeni az országot, mert suhogó selyem szoknyák még nem müzülésre vallanak s nem sovinizmusról tanuskodnak.

Legyünk tehát csak a régiek a faj és a honi ipar szeretetében, ujak az alkotás terén s ekkor lesz igazán erős sovinizta a magyar.

Belföld.

Adófizetés postatakarékpénztár útján. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter utasította a postatakarékpénztár igazgatóságát, hogy dolgozza ki a postatakarékpénztár útján való adófizetés tervezetét. A miniszter már expozéjában részletesen megemlékezett

állam s társadalom nemzeti fejlődését. Mert midőn a diadalmas félhold feltűnt Európa egén, szegény, pártviszályoktól feldult, a török hódítóktól megcsontított hazánk támaszt s segítséget keresett nyugoti szomszédjainál és idegen országnak királyai léptek Sz.-István trónjára.

Az Árpádok utódai nem székelték többé Budán, *idegenek* voltak, kik nem ismerték a nemzetet, jellemét, törvényeit és szokásait. És bekövetkezett a félreértéseknek hosszú sora nemzet és királya között; idegen tanácsosok, idegen mintára kezdték kormányozni a magyart; önkény, szeszély és türelmetlenség zsarnokoskodtak a nemzetben. De a magyar nem tűrte hallgatagon az alkotmányértést; Bocskai, Bethlen és Rákóczi mindannyiszor felkeltek az ősi szabadság védelmére és *mindannyiszor* majdnem az egész nemzet sorakozott zászlóik alá.

És mindazok daczára a nemzet sohasem tagadta meg hűségét, szeretetét felkent, koronázott királyától. Hisz, midőn Mária Terézia királyunk a legnagyobb veszélyben hű magyarjaihoz fordult, *akkor* hangzott el a híressé vált magyar jelszó „moriamur pro rege nostro Maria Terezia“ és magyar fegyverek mentették meg trónját s birtokait.

XIV. Lajos kora és a XVIII. század eszméi új irányba terelték az állami, nemzeti s társadalmi életet. Ezen eszméktől áthatva II. József sokféle elemekből álló birodalmát egységes állammá akarta tenni. Az egység kedvéért egy közigazgatást, egy kormányzatot és egy uralkodó nyelvet akart behozni széles országaiba.

erről a kérdéssel és behatóan foglalkozott a postatakarékpénztár check- és clearing-intézmények fejlődésével és e fejlődés nagy jelentőségével. Kijelentette egyszersmind azt is, hogy arra fog törekülni, hogy az adószedést is — Ausztria mintájára — a postatakarékpénztár-intézménnyel hozza összeköttetésbe. Ez a terv most a megvalósulás útján van, a mennyiben az adóadminisztráció e reformja már az elvi kérdésekre nézve teljesen tisztázva van s már most csak a pénzügyminiszter beleegyezése s ezek után a reform rendeleti szabályozása, részletes kidolgozása következik.

A reform lényege az, hogy az adófizető nem lesz kénytelen az adóhivatalba menni, hanem a postán is fizethet adót. A közönség kényelme abban állana, hogy postahivatal több van, mint adóhivatal s ezenfelül hosszabb hivatalos órát is tart. Az adófizető tehát nem lesz kénytelen az adóhivatalban várakozni, vagy vidéken talán a szomszéd községbe menni az adóval, hanem e célra rendelt blankettával a postán adja föl az adót a maga adóhivatala címére. Az állami adminisztráció előnye abban lesz, hogy a kezelés bizonyos tekintetben megkönnyebbül, egyszerűsödik s idővel a személyi és dologi kiadások tetemes apadását teszi lehetővé, azon kívül, hogy az adózó polgárság esetleg könnyebben s így pontosabban fog adót fizethetni. Az állam pénzügyi előnye lesz az is, hogy a befolyt adóért, a mely eddig huzamos ideig maradt kamatozatlanul az adópénztárakban, kamatot fog kapni s az állam érdekét és az általános közgazdasági érdeket egyaránt szolgálja az új intézmény az által, hogy lehetővé teszi eddig gyümölcsötlenül hevert tőkék forgalomba kerülését, a mi egyértelmű az állam gazdasági erejéig tetemes emelkedésével.

A reform technikai keresztülvitele, értesülünk szerint, teljesen azonos lesz az ausztriai hasonló reformmal, a melyet az osztrák kormány előbb Bécsben és környékén, de már most egész Ausztriában megvalósított s amely két évi fönnállásának eredményéből ítélve, úgy pénzügyi, mint adminisztratív tekintetben kitűnően bevált. Terv szerint tehát az állampénztár belépne a postatakarékpénztár clearing-forgalmába kliensnek. Ez a clearing-forgalom azt jelenti, hogy azok, a kik e forgalomban részesek, nem készpénzzel fizetnek egymásnak, hanem tartozásait és követeléseiket átutalással egyenlítik ki, vagyis az adós számlájának terhére, a hitelező számlájának javára írják az összeget. Ha a kliens magánczég s az adósát fizetésre szólítja föl, küld neki egy befizetési lapot, a melyre az illető a postatakarékpénztárnál fizeti le tartozását, a hol a hitelező ja-

vára könyvelik a befizetett összeget. Ugyanígy lesz az adófizetésnél is, csak hogy az adóhivatal nem tudja, ki akar adót fizetni s így nem is küldhet befizetési lapot az adófizetőknek. Ezt tehát úgy fogják helyettesíteni, hogy az adófizetési lapokat a trafikokban s a postán árulják. Az ilyen lap egy elismerményből, egy befizetési szelvényből és egy levelezőlappal fog állani s az illetékes adóhivatal címére való szabályszerű kitöltése után postán fog adót fizetni a polgár, a ki a befizetett összegről szóló elismervényt, a melyet a hivatalnak a befizetési lapról lefejt, vissza fogja kapni. A postahivatal az állam számlájának javára írja a befolyt adóösszeget, a mely ekképen azonnal gyümölcsöző forgalomba kerül, az adóhivatal pedig értesíti a történt befizetésről. Az adóhivatal elkönyveli a befolyt adót, hivatalos és végleges elismervényt küld az adófizetőnek s egyszersmind megteszi az esetleges megjegyzéseket, nevezetesen arra nézve, hogy mennyivel tartozik még a fél. A postatakarékpénztár és az adóhivatal kölcsönös ellenőrzésben vannak, a fél pedig az eddigi adókönyv helyett adóelismervényt fog kapni.

A reform előnye kétségen kívül áll, keresztülvitele azonban még némely adópolitikai és adminisztrációs mellékreformot is igényel. Kétségtelen előnye lesz a reformnak első sorban az, hogy az adóhivatalokban heverő pénz gyümölcsözni fog. Az állampénztárba hónapokint mintegy 15 millió forintot szállít be az adminisztráció. Hónaponként, tehát ez idő kisebb nagyobb részében ez a vagyon gyümölcsötlenül hever. Csak az egyenes adók negyedéves eredménye 20–35 millió között változik, ennek egy-egy hónapi részlete már maga is tetemes kincs ahhoz, hogy gyümölcsötlenül ne heverjen. Nevezetes jelentősége van azonban a reformnak már csak azért is mert a clearinget népszerűsíti és általánosítja a mi azt jelenti, hogy idővel — miként Angliában van — a pénzátruházásnak csak néhány százaléka fog pengőpénz átadása útján történni, a többi átkönyveléssel, utalványozással egyenlítik ki első sorban a kliensek, másodsorban a bankok maguk között. Erre, nevezetesen pengőpénz forgalom apasztására, a készpénzfizetés esetleges megkezdésekor fokozott szükségünk lesz.

A magyar viszonyok között csak az fogja megnehezíteni a reformot, hogy míg Ausztriában az év első negyedében mindenki értesül arról, hogy mennyi adót fizet az illető évben, addig minálunk gyakran az év végén tudjuk meg az évi adókat, a mi bizonyára akadályt fog gördíteni a tervezett reform sikere elé. Ezen tehát előbb segíteni kell; s ha a reform csak ezen az egy bajon fog segíteni, már az maga is elég, hogy szívesen lássuk.

Az új rendet fakultative akarják megcsinálni, vagyis úgy, hogy mindenkinek joga legyen az adóhivatalnál fizetni az adóját, ha ezt a módot előnyben részesíti. A reformot előbb valószínűleg Budapesten és pedig már a legközelebbi újévkor fogják kipróbálni s csak azután terjesztik ki az egész országra.

Ujdonságok.

Kinevezés. Gróf *Haller* János főispán *Biró* Dénest m. allevéltárnokká kinevezte.

Április 11. A 48-as törvények szentesítésének évfordulója törvénybe iktatott napja elmúlt a nélkül, hogy városunk nem hivatalos lakossága az ünnepről tudomással birt volna. A középületeken s egynehány magán házan lengett csak nemzeti lobogó s mivel az általános munkaszünet nem volt elrendelve, a kereskedések is egész napon át nyitva maradtak és bizonyára még egy pár esztendő kell elmúljon addig, a míg ez a hivatalos ünnep általánosan ismertté válik, a mihez bizony a kalendárium gyártóknak is némi köze van, mert a míg április 11-ét nem vörös számokkal nyomtatják, addig mint ünnep, nem igen érvényesül. Városunkban az egyes hivatalok testületileg vettek részt az istentiszteleteken s az iskolákban rendezett ünnepélyek elég nagyszámu közönség jelenlétében folytak le. Az állami főreáliskolában alkalmi beszédet dr. *Szilágyi* Albert tanár, a r. kath. gimnáziumban *Gáspár* István tanár, a ref. kollegiumban *Gönczi* Lajos igazgató, a kő- és agyagipari szakiskolában *Hargita* Nándor igazgató tartottak.

Gróf *Haller* főispán beadta lemondását. Mint a legbiztosabb forrásból értesülünk, megyénk főispánja hallerkeői gróf *Haller* János tegnapelőtt beadta a lemondását. Most csak röviden regisztráljuk a hirt, mivel nagy a reményünk, hogy azt Ő Felsőge, tekintettel a gróf érdemeire, nem fogadja el.

Az „udvari” cím ára. Az udvari cím adományozásáért fizetendő díjak tekintetében megállapított s a király által jóváhagyott új szabályzat értelmében ez a díj, minden egyes, ily udvari címet nyerő egyén után 1000 frtot tesz és pedig akkor is, ha az illető egyének egy társas cég tagjai. Ugyanekkora összeg fizetendő az újonnan belépő cégtárs által, ha az udvari cím ő reá is kiterjesztetik. Az udvari címnek egy vagy több üzletutódra való átvitele új címadományozással azonosnak tekintendő, miért is a díj ily esetekben is minden egyes címnyerő által fizetendő.

Az erdélyi református püspök választás ügyében — mint Kolozsvárról nekünk írják — tegnap dr. *Bartók* György jelöltsége mellett nyilatkozott a

De ezen törekvései, bár sok üdvös reformeszmé is rejlett azokban, nem sikerültek, mert a magyar nem akart lemondani őseinek alkotmányáról, mely a nemzet legdrágább kincse, palladiuma s melyről, ha lemondott, megérdemelte volna, hogy az élő nemzetek sorából töröltessék.

És az idők megváltoztak; a francia forradalom eszméi felforgatták a világot. Újból bizonyította nemzetünk hűségét, újból ontotta vérét az olasz és német csatamezőkön koronázott királyáért s megvetéssel fogadta Napoleon csábításait, ki a magyart hűségében megtántorítani törekedett.

A nagy francia császár bukása után siri csend uralkodott Európában. De míg Metternich és a szentszövetség sirásói a beteg nemzetek üterét tapogatták és szívdobogását aggodalmasan lesve, azt megállítani törekedtek, addig a nagy francia forradalom eszméi mélyen a földbe rejtőztek, hogy megérlelve napvilágra törjenek.

Bécsben most elérkezettnek hitték az időt, hogy az osztrák államférfiak évszázados ábrándjait megvalósítsák. Nemcsak hogy a monarkiát rendőrállammá alakították s mintegy kínai fallal a szabadság minden szellőjét elzárták, de Magyarországot is újból a monarkiába olvasztani megkísérelték.

De minálunk is nagyot fordult a világ! Mert a tudomány s irodalom elterjedése, a gazdasági, művelődési, politikai s társadalmi téren megszülemllett új eszmék termékeny talajra akadtak hazánkban. Politikusok és írók, költők és gazdák, mintha mély álmából ébredtek volna, észlelték a nemzet elmaradottságát.

Első sorban az irodalom fölébresztette a szellemeket. Nem soroljuk fel azon férfiak nevét, kik a költészet, történetírás, drámairodalom, politika, közművelődés és nemzetgazdaság terén előharcosai voltak a nemzet újjászületésének, mert ugyanis élnek mind a hazafi szívében, de ma, alkotmányunk létre-

jöttének emléknapján, hálás szívvel és kegyelettel emlékezünk azokról, kik azt előkészítették, elősegítették. 1825-től 48-ig! Mily dicső korszaka nemzetünknek, mintha Petőfi a ledölt szobrának költeménye életet öltött volna, oly buzgalom, oly serénység, oly odaadás, oly lelkesedés a ledölt hazának újból való fölépítésében!

Különösen két férfi, aki egyéniségének bélyegét nyomta ezen korszak jellemére, különösen két férfi, aki határozott kifejezést adott a nemzet törekvései, érzelmei, gondolkodásmódjának; ez a két férfi, ki örökké fog élni a hálás nemzet szívében, *Széchenyi* István és *Kossuth* Lajos.

Habár céljuk, hazájok nagysága, felvirágzása és függetlensége ugyanegy vala, az eszközökben messze eltértek egymástól. Mert *Széchenyi* először gazdaggá akarta tenni a nemzetet, úgy vélte, a gazdag nemzet amúgy is oly erős, hogy könnyen teheti magát függetlenné, míg *Kossuth* ellenben első sorban a nemzet szabadságát s függetlenségét célozta, hogy annak azután módjában legyen anyagi s szellemi jólétre szert tenni.

És megindult az alkotmány körüli harc; az írókat s költőket felváltották a szónokok s politikusok. A bécsi kormány képtelen az abszolutizmus korhadat rendszer folytatására lépésről-lépésre engedett a szabadelvű áramlatnak s végre nagy küzdelmek, nehéz vajadások között elérte a nemzet az 1848-iki alkotmányt.

Ez függetlenné tette az országot a bécsi kormánytól, a királytól kinevezett felelős miniszterium végrehajtotta a törvényeket, melyeket az országgyűlés megszavazott s a király szentesítette. A fő- és köznemesség lemondott kiváltságairól, az adómentesség, a jobbágyosság, a robot megszűnt, a jogegyenlőség a törvény előtt honpolgárokká tette azokat, kik azelőtt csak az ország terheit viselték, de jogokban nem részesültek. A választott képviselők országgyű-

lése, a szabad sajtó és a gyülekezési jog mindannyi védbástyái lettek az ország alkotmányának, szabadságának, a közakarat s közszellem fejlődésének.

Ime röviden a 48-iki alkotmány áldásos jellemzése. És 1848. április 11-én V. Ferdinánd, a magyarok királya szentesítette és esküdtött ezen alkotmányra.

„Hiv magyar nemzetemnek szívéből óhajtom boldogságát, mert abban találok fel a magamét is” e szavakkal nyújtá át a megerősített törvényeket *Ferdinánd* király *István* főherceg nádornak. „A mit tehát ennek elérésére tőlem kívánt, nemcsak teljesítettem, hanem királyi szavammal erősítve, ezennel át is adom neked kedves öcsém s általad az egész nemzetnek, ugymint a kinek hűségében leli szívem legfőbb vigasztalását és boldogságát.” Ime a király szentesítése alkotmányunknak, mely a köteleket nemzet és király között még szorosabbra vonta s azon határtalan szeretetet még fokozta, melyet minden magyar táplál föl a koronázott királyá iránt.

De az abszolutizmus bécsi kamarillája még egy végső támadást intézett hazánk függetlensége, szabadsága, nehezen kivivott alkotmánya ellen.

És ezen harcban nemzetünk legjobbjai elhullottak az alkotmányért, a szabadságért, a haza függetlenségéért. De nem sokáig tartott az utolsó félreértés nemzet és király között, mert ő felsége I. *Ferencz* *József* szeretett királyunk, bölcsességében tapasztalva nemzetünk ragaszkodását az alkotmányhoz, azt helyre állította és esküjével szentesítette. Ezen oly véres küzdelmek árán kivivott alkotmány oltalma alatt a nemzet most már 39-ik éve hogy fejlődik, erősödik növekedik, hálás szeretettel eltelve jó királyá iránt, ki ezen szeretetet viszonozza s annak minduntalan ad kifejezést, kegyelettel őseink s apáink iránt, kik azon fáradoztak, azért küzdöttek, mi valósággá lett s mit a legnagyobb magyar profécziái ihlettséggel azon mondatba foglalt: „Magyarország nem volt, hanem lesz.”

gyulafehérvári egyházmegye. Testületileg Bartók mellett nyilatkoztak eddig a görgényi, nagyenyedi, részben az udvarhelyi egyházmegyék, a kolozsvári theologiai fakultás és a nagyenyedi Bethlen-kollegium; nagy többséggel pedig a kolozskalotai, a deési, a küküllői és a marosi egyházmegyék, a kolozsvári és sepsiszentgyörgyi kollégiumok.

A választói jog elévülése. Mindazok az adófizető polgárok, akik mult évi adóhátrálékaikat tegnapig, tehát 15-éig ki nem egyenlítették, az 1874. évi 38. t.-cz. 7. §-a értelmében az országgyűlési képviselőválasztók jövő évi névjegyzékébe föl nem vehetők.

Hymen. Teichner Jakab helybeli fakereskedő leányát Szerenát f. hó 11-én eljegyezte Török Henrik Adolf m. kir. államvasuti mérnök Hatvanból.

Gróf Haller János főispán a ref. kollegium f. évi ápril 11-ikén nagy érdeklődés és lelkesedés közt lefolyt hazafias ünnepélyén kiváló szavalónak bizonyult Márton Árpád VIII. oszt. tanuló részére, elismerésül és buzdításul, egy 20 frankos aranyat volt kegyes ajándékozni, miért ő méltóságának az intézet nevében hálás köszönetét nyilvánítja. Sz.-Udvarhelyt, 1899. ápril 14. Gönczi Lajos igazgató.

Feleky Miklós diszpolgár. Mult számunkban már említettük, hogy a nagy művész kicsi faluja — Galambfalva, méltánylásul és elismerésül érdemeire, Feleky Miklóst diszpolgárává választotta. A diszoklevél átadása 9-én, vasárnap történt meg, a midőn egy tizenkét tagú küldöttség Gálffy Kálmán járási főszolgabíróval az élén, azt átnyújtotta az öreg művésznek, a ki nehéz és hosszas művészkedése után is csupa élet, intelligencia és kedély, igazi poéta, igazi bohém ember. A diszoklevelet Gálffy főszolgabíró igen szép beszéd kíséretében adta át, a mire Feleky hosszasan válaszolt, megköszönte a figyelmet, majd életének nevezetesebb momentumait adta elő valódi tüzzel, lelkesedéssel, tudomás nélkül a 81 évre, a mely váliait nyomja. Az ünnepi aktus után a társaság egy nyolczórás lukullusi ebédhez ült le, a melyet a pohárköszöntők hosszas, kifogyhatatlan sora fűszerezett. Az öreg művész csütörtök délután utazott vissza Budapestre, magával vivén nagyszámu ismerőseinek igaz, osztatlan szeretetét és tiszteletét.

Himlőjárvány. Fogarasi levelezőnk írja, hogy ott az utóbbi időben a veres himlő járványszerűen lépett fel. A városi hatóságnál eddig több mint kilenczven esetet jelentettek be, minél fogva a vármegye helyettes alispánja a városi járványbizottság indítványára rendeleti uton bezáratta az összes elemi iskolákat és óvodákat.

Az aszfalt-ügy epilógusa. Hosszas, kínos vajadás után végérvényes megoldást nyert városunk aszfalt-ügye. Már évek óta minden közgyűlésre tárgyalás alá volt felvéve, be lett bizonyítva, hogy mennyire szükséges, határozottan nélkülözhetetlen városunkban már az aszfalt-járda lerakása, azonban minden közgyűlésen csak abban lett határozat hozva, hogy tekintettel annak nagy fontosságára, a jövő közgyűlés tárgysorozatába vétessék föl. Márczius hóban aztán végre dr. Gyarmathy polgármester erélyes föllépése s a városatyák jobberzése következtében az árlejtés útján megoldást nyert, amennyiben a város Incze Lajossal a szerződést meg is kötötte. Azonban az ügy akkor egy újabb zátonyra jutott. A kiküldött bizottság által megkötött s a képviselőtestületi közgyűlésnek bemutatott szerződést a testületi tagok némi módosítással kívánták még ellátni, mint péld. a többek között azzal is, hogy a 2700 frt kauczió az egész 20 éven keresztül letétben hagyassék s a munkálatok keresztülvitelénél a rendet maga a vállalkozó köteles fentartani. Incze ezt magára nézve annyira sérelmesnek találta, hogy a szerződést felbontotta s a vállalatot csak az eredeti és aláírt szerződés értelmében kívánta keresztülvinni. Ennek következtében dr. Gyarmathy polgármester a képviselő tagokat e hó 12-ére közgyűlésre hívta össze, amelynek egyetlen tárgyat az aszfalt-ügy képezte. A közgyűlés hosszabb eszmecsere után Incze átiratát tudomásul vette s felette napirendre tért és Bod Károly képviselőtestületi tag következő indítványát fogadta el: „A már kiküldött bizottság utasítatik, hogy az ajánlatot tett czégek közül a szerződést, az Incze Lajossal kötött feltételek mellett, a márczius 10-én tartott képvis. közgyűlés által tett módosítások fentartásával, végleg kösse meg azzal, a melyet a maga részéről megbízhatóbbnak — és a városra nézve előnyösebbnek tart.“ — A polgármester e határozat értelmében a kiküldött bizottsági tagokat csütörtök délelőttre értekezletre hívta egybe, a midőn a Magyar aszfalt és Thé neuchattel gyárak kép-

viselőivel a bizottság érintkezésbe lépett s végeredményben a Thé neuchattel czéggel kötötte meg a szerződést, mint olyannal, a mely a szerződés minden egyes pontját és a módosítványt is elfogadta, sőt a kamatra nézve még kedvezőbb ajánlatot is tett. Ezzel tehát végre-valahára befejezést nyert városunk tengeri kigyójának ügye s a szerződés értelmében rövid 4 hó múlva városunk három utcájában és főterén aszfalton sétálhatunk.

Emléket az agyagfalvi réten. Az agyagfalvi székely- emlékre ujabban adakoztak: Szász Károly gyűjtő-ívén 8 frt, Gecse Gyula gyűjtő-ívén 1 frt, Hollósi István gyűjtő-ívén 2 frt 92 kr, Máthé Dénes gyűjtő-ívén 5 frt 65 kr. Jakab József gyűjtő-ívén 3 frt 15 kr, Molnár Viktor gyűjtő-ívén 12 frt 50 kr, Máthé Lajos gyűjtő-ívén 2 frt 10 kr, Sikó József gyűjtő-ívén 4 frt 50 kr, Gidófalvi Benedek gyűjtő-ívén 5 frt 50 kr, id. Daniel Gábor 10 frt, a Székely-egyleti első takarékpénztár 100 frt, összesen 155 frt 62 kr; ehhez adva a már begyűlt 289 frt 17 krt, az alap összege idáig tesz 444 frt 79 krt. Fogadják a nemesszívű adakozók a végrehajtó bizottság hazafias köszönetét. Sz.-Udvarhelyt, 1899. április hó 15-ikén. Ferenczi János biz. pénztárnok.

Vármegyénk közig. biz. gyűlése e hó 11-én történt meg gróf Haller főispán elnöklése mellett. A tagok közül jelen voltak: Sándor Mózes, Ugron István, Diemár Károly, Ugron Gábor, Ádám Albert, Diószeghy Samu, Kassay F. Ignác tisztifőügyész helyettes, Gyarmathy Ferencz, Menyhárdt András, dr. Ráczkővy Samu tisztifőorvos helyettes, Molnár Lajos, Szabó Gábor, Bedő Ferencz, dr. Keith Ferencz, Ferenczy Károly, Persián János. Az elnöki megnyitó után az alispán márczius hóra vonatkozó jelentését Ádám Albert l. aljegyző, tb. főjegyző olvasta föl, mely szerint alispáni iktatóra érkezett 1929 darab, hátrálékképpen a megelőző hóról ájtött 973; ellátott 1106 drb. A házipénztár a vizsgálat alkalmával rendben találtatott. Ugron István árvaszéki elnök jelenti, hogy február hóról ájtött 35. érkezett 89, elintéztést nyert 11 ügydarab. Székely-Udvarhely város árvaszékénél márcz. hóban érkezett 89 ügydarab, a megelőző hóról ájtött 35, a melyből összesen 111 nyert elintéztést. Dr. Ráczkővy Samu h. tisztifőorvos jelentéséből kitűnt, hogy az egészségügyi állapot a tárgyalás alatt álló hóban kedvező volt. Sándor Mózes kir. tanfelügyelő a meglátogatott népiskolák állapotát általában véve kedvezőnek jelzi. Felemliti, hogy a folyamatban volt három fegyelmi ügy befejezést nyert. — Diemár Károly kir. főügyész jelentése szerint a központi fogházban 4 vizsgálati, 55 elítélt; a sz.-keresztúri járásbíróházban 21 elítélt; a h.-okládi j. b. fogházban 12 elítélt; összesen 4 vizsgálati és 88 elítélt fogoly volt letartóztatva. — Molnár Lajos kir. pü. igazgató jelentéséből kitűnik, hogy egyenes adóban befolyt 11,162 frt 66 $\frac{1}{2}$ kr, hadmentességi díjban 78 frt 20 kr, bélyegdíj és jogilletékben 4199 frt 20 kr, fogyasztási és italadóban 30,053 frt 60 $\frac{1}{2}$ kr, dohányjövédékben 15,127 frt 85 kr. Házadómentesség e hó folyamán 36 esetben engedélyeztetett. — Diószeghy Samu jelenti, hogy az állami és törvényhatósági közutakon az elmúlt hóban közlekedési akadály nem fordult elő. A bethlenfalva—czekendi utszakasz felemelése érdekében a helyszíni bejárás az elmúlt hóban megtartott és remélhető, hogy a felemelési munkák még ez évben megkezdetnek. — A tárgysorozat, mely 90 pontból állott, letárgyalása 11 órára véget ért.

Halálozás. E hó 12-én hunyt el sz.-udvarhelyi Solymossi István ny. ref. esperes és bögzői lelkész. Temetése pénteken délután történt meg Bögzőben. A megboldogultat gyászolják: Özv. Solymosi Istvánné Beke Katalin, neje. Solymosi Julia Kádár Domokos lelkészné, leánya. Kádár Irma férjezett Borsos Benó tanárné, Kádár Andor csekefalvi ref. lelk., Néhai Kádár Lenke férje Kovács Sándor ret. lelk., unokái.

Színház. Bizony annak mindjárt két hónapja lesz, hogy a Baranyai színtársulat igen kedvező konstelláció alatt városunkban megkezdette volt előadásainak sorozatát. Közönségünk, mely — mellesleg megjegyezve — eléggé műpártoló, kellőleg méltányolta a Baranyai igazgató által nyújtott azon kedvezményt, hogy Hegyesi Marit, majd E. Kovács Gyulát hozatta le, a mi persze tetemes költségébe is került a direktornak. Virágvasárnapján, a színészvásárkor természetesen felbomlott a társulat s csak egy része maradt meg, míg a távozókat most új tagokkal pótolták. Erről az új társulatról — mely a napokban kezdi meg előadásait — jót vagy rosszat előlegezni, nem tartjuk helyén valónak, hanem arról bizonyos lehe Baranyai igazgató, hogy

önálló, igazságos bírálatunkat, mint eddig, úgy ezután is gyakorolni fogjuk társulatával szemben. Különben közönségünknek még mindössze mintegy 7—8 előadásban lesz része, mely után a társulat állomáshelyét Dicső-Szt.-Mártonba teszi át. Baranyai ezt a 7—8 előadást azzal akarja még sikerültebbé tenni, elismerésül a közönségnek ő vele szemben tanusított jóakarataért, hogy Káldy Mariskát, az operaház egyik elsőrendű tagját három előadásra megnyerni szerencsés volt. A művész a Lili, Czigánybáró és Madarász operettekben e hó 17-étől kezdve lép föl, mérsékelt főlemelt helyárak mellett és reméljük, hogy közönségünk ismét csak méltányolni fogja a direktor eme nagy áldozatát, a mely egyszersmind neki a tovább mehetést is biztosítja s a hátralevő előadásokat tömeges megjelenésével fogja szerencséseltetni.

Betiltott német színelőadások. Segesvárról írják, hogy ott Monory Sándor színigazgató április 2-ika óta tart előadásokat. Nem jó szemmel nézték ezt a szászok s elhozták Galtz német színtársulatát, hogy a magyarral egyidejűleg előadásokat tartson. A plakátokat 3 nappal előbb már széthordták s valóságos harc folyt a jegyvásárlásért. De Monory igazgató a színészegyesület központi tanácsa útján az esetet a belügyminiszteriumhoz terjesztette s a miniszterium a német előadásokat az alispáni hivatal útján betiltatta.

Utlevel. A belügyminiszter körrendeletben hívta föl a Romániába utazók figyelmét arra, hogy utlevelüket a román konzulátusnál okvetlenül láttamoztasák, mert a nem láttamozt utlevellel Oláhországba senkit sem eresztenek. A konzulátus Budapesten van s így a vidékieknek is itt kell láttamoztatni az utlevelét. Jó lesz ezt megjegyezni, mert nem valami nagy multság az, ha a határról a szegény turistát visszaküldik, kitanítva arra, hogy az utlevél a maga eredeti állapotában mit sem ér.

Egy teljesen jókarban lévő szalon-garnitúra olcsó áron eladó. Czim a kiadóhivatalban tudható meg.

A „Látóképes levelező-lapok“ — a képes levelező-lap gyűjtők lapja — első száma április 15-én jelent meg igen érdekes, hasznos és szórakoztató tartalommal, valamint gazdag csere- és közvetítő-rovattal. — Előfizetési ára az 1899. évre 75 kr. A 24 oldalas lapocskát — mint mutatószámot — kívánatra ingyen és bérmentve küldi meg a „Látóképes levelező-lapok“ kiadóhivatala Tata, Komárommegye.

Elszámolás. A Nőegylet által 1899. febr. 4-én rendezett teaestélyre Dr. Mezei Ödönne és özv. Zakariás Józsefné gyűjtőívén adakoztak: Jakab Gyuláné 2 frt, Özv. Kabos Károlyné 1 frt, Schuster Istvánné 50 kr, Ambrus Albertné 50 kr, Barabás Jenőné 1 frt, Rápoly Domokosné 1 frt, Gold Ferenczné 1 frt, Riemer Gusztávné 1 frt, Rösler Károlyné 2 frt, Gyarmathy Ferenczné 1 frt, Voith Gerőné 1 frt, Sándor Ferenczné 1 frt, Olasz Gyuláné 1 frt, Schlosser Vilmosné 1 frt, Zimni Ferenczné 1 frt, Özv. Kis Ferenczné 1 frt, Özv. Gonda Jenőné 1 frt, Dr. Solymossi Lajosné pulykasült, Székely Dénesné 1 frt, Steinburg Otóné 3 frt, Kassai Akosné 1 frt, Szakács Mózesné 1 frt, Dr. Mezei Ödönne 2 frt, Fankovich Gyuláné 1 frt, Csehely Adolfné 1 frt, Becsek Aladár 3 frt, Özv. Kovács Lajosné 50 kr, Sándor Mózesné 1 frt, Özv. Becsek Dánielné 1 frt, Tolvaly Zsigmondné 1 frt, Koncz Árminné tézta, Szabó Istvánné 4 kenyér, Kajzer Józsefné 1 frt, Kovács Jánosné 2 frt, Benkő Pálné 1 frt, Sigmond Wilhelmné 50 kr, Szöllősi Samuné 3 frt, Marath Józsefné 1 frt, Özv. Doros Györgyné 2 frt, Özv. Márton Jánosné 1 frt, Bodrogi Sándorné 1 frt, Félégyházy Antalné 1 frt, Zakariás Józsefné tézta, Stolosesco Miklósné 3 frt, Feleky Pálné 1 frt, Nagy Irma 1 frt, László Domokosné 2 frt, Összesen 55 frt. (Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratok nem adatnak vissza. — Névtelen levelekre nem válaszolunk.

K. L. - o. B. Kérésének készséggel teszünk eleget, s a legujabb férfi divatot a következőkben írjuk meg. Elegáns világfi inget vászonszerű fehér, vagy színes batistsból készített, puha, redőzött mellérszszel; estélyeken keményített vagy sima plaszttront használ. A gallér közép magas, elől csaknem zárt s másfél centiméterrel magasabb, mint hátul. A kézelő rövid s lánczombokkal van ellátva. A zsebkeendő kicsi, keskeny s diszkrét, apró színes kockás vagy pedig fehér beleszőtt mintázatokkal von ellátva. Az illatszert: Violette du Tzar vagy Crab Appler. A nyakkendő: széles Napoléon-forma s schottisch-szővet vagy világos, csikos, nehéz sötét alapu selyem. A kalap fekete vagy barna, teteje kicsi, lapos karimája keskeny és ives. A cylinder magas, kissé kerek, karimája nem olyan széles, mint azelőtt. A cipő fekete chawreaux vagy lakk, elől kissé szegletes, a sarok közép magas. A keztyű szürke. A ruhák színe olajzöld s mindenféle szürke. A redingót a legkedveltebb. Széles kihajlásu reverssél, harangalaku szabással, szűk ujjakkal viselik s leginkább bolyhos puha himalája-szővetből készítik. Esté fekete vagy fehér nadrággal s fehér gyapju- vagy pikémellényvel, színházban vagy az utcán szürke nadrággal s magas, sötét mellényvel hordják. A mellény különben mindig egészen magas s egy sor gombos. Így öltözködnek ma már az egész divatos világban.

Honisch L. István

cs. és kir. udvari fényképész, akadémiai tag
ARAD.

Van szerencsém Udvarhely város és vidéke n. é. közönségének szives tudomására hozni, hogy a **Kossuth-utca** Gyarmathy-Doros-féle házban

fényképészeti műtermet

állítottam föl.

A n. é. közönség érdeklődését felhívom a bejáratnál kitett nagy fényképírákra.

Borult idő nincs befolyással a kép jószágára, sőt annál sikerültebb lesz.

Mint már évek óta ugy az ideai saison alatt is a nagyközönség kegyes pártfogását kérem.


Kész szolgálattal

Honisch L. István,
cs. és kir. udv. fényképész, akadémiai tag.

RICHTER-FÉLE HORGONY-PAIN-EXPELLER
Linimentum Capsici compositum.

Ezen hírneves háziaszer ellentáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megfizethető, fájdalomcsillapító, hűtő, borsosítóként alkalmazhatók közönségnél, osztán, társaságoknál és meghíveseknél és az orvosok által bebizonyosították is mindig gyakorlatban rendelkeztek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorlati Horgony-Pain-Expeller elnevezés alatt nem tükös szer, hanem igazi népszerű háziaszer, melynek egy házatársban sem kellene hiányozni. 40 kr. és 70 kr. és 1 ft. üvegekben árban megkaphat minden gyógyszerboltban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá kell lenni, mert több kisebberreki utaztat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódi utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és TSA. osász. és kir. udvari szállítók, **RUDOLSTADT** (Thüringia).



Egy teijesen jókarban levő **Zongora** eladó.
Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Uj férfisabó üzlet!
Papp István és Tamás Gáspár
férfisabó üzlete
Sz.-Udvarhelytt, Szombatfalvi-utca.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy eddigi önálló szabóüzletünkkel felhagyva, Székely-Udvarhelytt, a Szombatfalvi-utcában

Papp és Tamás

cég alatt, a kor követelményeinek mindenben megfelelő, új társas üzletet nyitottunk.

Előnyös összeköttetéseinknél fogva azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a mostanság itt városunkban már-már szokásossá vált utazóknál megrendeléseket képesek vagyunk kiszorítani, mivel jó áru és a legdivatosabb szabás által lehetővé tudjuk tenni azt, miszerint a fővárosi hasonlítottakkal a verseny minden tekintetben kiálljuk.

Eddigi elvünkhez híven, most fokozottabb mértékben akarjuk a nagyközönség szives megrendelését a magunk számára biztosítani, s bármilyen ruhadarab készítését a legpontosabb szállítással, jutányos árak és fizetési módozatok mellett, elvállaljuk.

A n. é. közönség szives támogatását kérve, vagyunk teljes tisztelettel

Papp és Tamás,
férfisabók.

Nagyválaszték ruhaneműekben.

Kőbányai királysör!

A sörivő közönség figyelmébe!

Van szerencsénk a t. sörivő közönség b. figyelmét a jóhírnevű

Kőbányai Polgári Sörfőző Részvénytársaság

nálunk levő

SÖRRAKTÁRÁRA

felhívni,

hol mindig jégbe hűtött kitünő jó sör kapható.

Áraink:

- 1 palack világos —.18 kr.
- 1 palack sötét Barát-sör —.20 kr.

Tisztelettel

Rösler és Gábor

vaskereskedés, Kőbányai sör főraktár.

Kőbányai királysör!

Mindig jégbe hűtött sör!

Kőbányai sötét Barát-sör!

Kiadó lakás

A piac-téren

Özv. Karácsonyi Józsefné házában, földszinten 3 szoba és egy konyhából álló lakás kiadó.

Értekezni lehet

Szálasy Ferencznél
Parajdon.



A lóherelevél-védjegyű kerti magvak a legjobbak

Kaphatók

FROMMER A. HERMAN UTÓDA

magnagykereskedésében Budapesten és minden jobb vidéki fűszerkereskedésben.

Kitünő minőségű magas csiraképeségű gazdasági magvakat

legolcsóbban ajánl

Frommer A. Herman utóda
BUDAPESTEN.

Képes árjegyzékek és mintázott ajánlatok kívánatra ingyen és bérmentve.

Kitünő konyha!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a **BUDAPEST SZÁLLODÁT** **özv. Schnapek Józsefné** úrnótól f. év. április 1-én átvettem. Hosszas éveken át szerzett tapasztalataimnál fogva, főtörökvésem lesz a legnagyobb igényeknek is megfelelni, és úgy konyhámmal, mint kitünő tiszta boraimmal, szesz italok és naponta friss sörrel, továbbá előzőekenységemmel, a Budapest szálloda jóhírnevét nemcsak fentartani, hanem azt napról-napra fokozni. *Elfogadok havi bérletet reggeli, ebéd és vacsorára, ugyszintén banketteket legutányosabb árakban.* Szives pártfogásért esedez, kiváló tisztelettel
Müller Károly,
vendéglős.

Kitünő tiszta ó borok!

Olcso szobárák!

Naponta friss kőbányai sör!






Honisch L. István

cs. és kir. udvari fényképész, akadémiai tag
ARAD.

Van szerencsém Udvarhely város és vidéke n. é. közönségének szives tudomására hozni, hogy a **Kossuth-utca** Gyarmathy-Doros-féle házban

fényképészeti műtermet

állítottam föl.

A n. é. közönség érdeklődését felhívom a bejáratnál kitett nagy fényképkiakatra.

Borult idő nincs befolyással a kép jóságára, sőt annál sikerültebb lesz.

Mint már évek óta úgy az idei saison alatt is a nagyközönség kegyes pártfogását kérem.

Kész szolgálattal

Honisch L. István,
cs. és kir. udv. fényképész, akadémiai tag.



Kőbányai kir

Egy